

Capítol XII Els quantificadors

2.4.1.5. Es fa servir també com a partitiu un sintagma nominal format per l'ordinal corresponent i el substantiu *part*.

[...]

També amb el sentit de 'part' fem servir l'ordinal masculí (que és preferible a la forma femenina) i el complement nominal «de + UNITAT DE LA FÍSICA». Només se n'exceptuen els dècims de grau de temperatura, en què s'omet el complement nominal perquè se sobreentén.

[110 <i>bis a</i>]	~	Al cap de tres centèsimes de segon...
[110 <i>bis b</i>]		Al cap de tres centèsims de segon...
[110 <i>ter</i>]		La temperatura del cos va pujar fins als quaranta graus i tres dècimes.
[110 <i>quater</i>]		Només ha tingut dècimes durant la nit.

2.4.1.6. La forma partitiva *mig* [...].

2.6.17. Es consideren també numerals col·lectius les formes prefixades [...].

2.6.18. En informàtica, la Comissió Electrotècnica Internacional va proposar l'any 1999 les formes prefixades (o «prefixos») i els símbols corresponents que s'han d'emprar per formar els múltiples binaris de les unitats d'informació: *kibi* (Ki = 2¹⁰), *mebi* (Mi = 2²⁰), *gibi* (Gi = 2³⁰), *tebi* (Ti = 2⁴⁰), *pebi* (Pi = 2⁵⁰), *exbi* (Ei = 2⁶⁰), *zebi* (Zi = 2⁷⁰), *yobi* (Yi = 2⁸⁰).

QUADRE 26. Formes prefixades dels múltiples binaris de les unitats d'informació

Factor Multiplicador	Prefix	Símbol	Nom del múltiple	Equivalència en bits o en octets
$(2^{10})^1 = (1024)^1$	kibi	Ki	kilobinari	1 024
$(2^{10})^2 = (1024)^2$	mebi	Mi	megabinari	1 048 576
$(2^{10})^3 = (1024)^3$	gibi	Gi	gigabinari	1 073 741 824
$(2^{10})^4 = (1024)^4$	tebi	Ti	terabinari	1 099 511 627 776
$(2^{10})^5 = (1024)^5$	pebi	Pi	petabinari	1 125 899 906 842 620
$(2^{10})^6 = (1024)^6$	exbi	Ei	exabinari	1 152 921 504 606 850 000
$(2^{10})^7 = (1024)^7$	zebi	Zi	zettabinari	1 180 591 620 717 410 000 000
$(2^{10})^8 = (1024)^8$	yobi	Yi	yottabinari	1 208 925 819 614 630 000 000 000

2.6.19. Es consideren també numerals col·lectius els mots [...].

2.6.20. Finalment, considerem també numeral col·lectiu l'adjectiu i pronom *ambdós* [...].

4.1. *Les quantitats escrites amb xifres aràbigues*

Escrivim amb xifres aràbigues les quantitats següents:

[...]

n) Els superíndexs i els subíndexs de les fórmules de la física, la química i la matemàtica.

[...]

En aquest sentit, els isòtops dels elements químics es poden representar de tres maneres diferents:

[251 bis a]	^{236}U (amb el nombre de massa volat a l'esquerra del símbol de l'element)
[251 bis b]	U-236 (amb el nom de massa unit amb un guionet al símbol de l'element)
[251 bis c]	urani 236 (amb el nombre de massa separat amb un espai del nom de l'element)

o) Els compassos musicals. [...]

p) En els castells humans, es poden representar abreujadament el nombre de castellers per pis i el nombre de pisos del castell amb xifres aràbigues separades per una barra inclinada, i poden portar, adjuntes i en rodona, una, dues o tres lletres minúscules, amb els significats següents: *a* ('amb agulla'), *d* ('descarregat', entre parèntesis), *f* ('amb folre'), *fà* ('amb folre i l'agulla' / 'amb folre i el pilar al mig'), *fm* ('amb folre i manilles'), *fmp* ('amb folre, manilles i puntals'), *i* ('intent', entre parèntesis), *id* ('intent desmuntat', entre parèntesis), *c* ('carregat', entre parèntesis), *m* ('amb manilles'), *ps* ('aixecat/ada per sota' / 'aixecat/ada per baix'), *sf* ('sense folre' / 'net'), *sm* ('sense manilles').^{66 bis}

[256 bis]	2/9fm ('dos de nou amb folre i manilles / torre de nou amb folre i manilles')
[256 ter]	3/10f(d) ('tres de deu amb folre (desmuntat)')
[256 quater]	4/8a ('quatre de vuit amb l'agulla' / 'quatre de vuit amb el pilar al mig')
[256 quinquies]	p/7sf ('pilar/espadat de set sense folre' / 'pilar/espadat de set net')

Alguns mitjans de comunicació fan servir variants d'aquesta grafia, com ara «4d8sf» o «4de8sf» o, fins i tot, «4 de 8 sf» ('per quatre de vuit sense folre').

q) Qualsevol quantitat [...].

^{66 bis}. Vegeu també el capítol VII, § 16.3.n.

4.3. Els adverbis llatins de repetició

En els números de les vies urbanes i en les normes articulades (codis, lleis, decrets, reglaments, etc.), especialment durant la tramitació parlamentària de les normes que hi estan sotmeses, es fan servir de vegades els adverbis llatins de repetició (quadre 27).

QUADRE 27. Adverbis llatins de repetició

[...]

5.1 bis. Les quantitats escrites en xifres romanes

Com hem vist en el § 5.1, actualment les xifres romanes no es fan servir per expressar quantitats, sinó tan sols com a números d'ordre, perquè són poc pràctiques per fer operacions. Tanmateix, en química es fan servir per indicar la valència (o nombre d'oxidació) d'un element.

Es componen amb xifres romanes de caixa alta (majúscules) els numerals següents:

a) La valència amb què actua un element químic determinat, disposada a la dreta del símbol de l'element com a superíndex o entre parèntesis, sense deixar cap espai entre el símbol de l'element i el nombre de valència. Aquesta valència pot ser positiva, negativa o zero (0) i es compon en rodona. No es deixa cap espai entre el símbol de l'element i la valència.

[320 <i>ter a</i>]	Mn ^{VII}	('manganès set')
[320 <i>ter b</i>]	Mn(VII)	('manganès set')
[320 <i>quater</i>]	Ni ⁰	('níquel zero')
[320 <i>quinquies</i>]	O ^{II}	('oxigen [menys] dos')

b) Si l'element químic es troba dins un compost, és preferible fer servir les xifres romanes volades (el símbol de valència va abans que el subíndex que indica el nombre d'àtoms que fan part de la molècula). En aquests elements no es respecta la distribució en ventall de superíndexs i subíndexs indicada en el § 4.1.n (nota 67), sinó que es disposa la valència al costat mateix del símbol de l'element i es posa a continuació el subíndex que denota el nombre d'àtoms que intervenen en la fórmula (que es compon amb xifres aràbigues).

[320 <i>sexies</i>]	Hg ^I ₂ SO ₄ (s)	('sulfat de dimercuri u (sòlid)')
[320 <i>septies</i>]	(Fe ^{II} Fe ^{III} ₂)O ₄	('tetraòxid de ferro dos i diferro tres')

D'altra banda, si escrivim el nom sencer de l'element, podem compondre el conjunt d'una de les dues maneres que hem indicat més amunt.

[320 <i>octies a</i>]	manganès ^{VII}	('manganès set')
[320 <i>octies b</i>]	manganès(VII)	('manganès set')

9. Bibliografia

[...]

CANDÉ, Roland de. *Diccionari de la música*. Barcelona: Edicions 62, 1967.

CASANOVAS, Manuel. *Parleu bé el català, II: Normes pràctiques*. 3a ed. Barcelona: Claret, 1985.

CASTELLANOS, Josep-A. *Quadern: Normativa bàsica de la llengua catalana (amb exercicis autocorrectius)*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació, 1989.

CENTRE D'ESTUDIS GARRIGUES. *Llibre d'estil jurídic*. Coordinadors: Joaquim Triadú i Vila-Abadal, Ester Franquesa i Bonet. Cizur Menor (Navarra): Centro de Estudios Garrigues: Thomson Aranzadi, 2010.

CLIMENT, Joan J. *Vocabulari de les matemàtiques*. València: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, 1985.

[...]

[Afeïtons de l'1 de setembre de 2020]